

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

סֵדֵר

לְמוֹד יוֹמֵי יְרוּשָׁלַיִם

בְּמִקְוֵי וּפְיֻסוּק מְלֵא

הוֹצָאָה מִיַּחַדָּת בְּעֶבְרֵי חֲסִידֵי בְּרַמְלֵב תַּלְמוּדֵי חֵיכַל הַקֹּדֶשׁ

שְׁלוֹמֻדִים עַל פִּי הַדְרָכָת

מִרְן מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א

הַמְעוֹרָר לְלַמֵּד עַל פִּי סֵדֵר הַדָּרֵךְ הַלְמוּד שֶׁל רַבְנֵי הַקְּדוּשׁ מוֹהֲר"ן זי"ע

לְהִיּוֹת בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה (שִׁחוּת הַר"ן סִימָן כ"ח; ע"ו)

מִסֵּכֶת דְּמַאי דְּפִים ל"א – ל"ד

מִסֵּכֶת כְּלָאִים דְּפִים א' – ג'

לְמוֹד לְיָמֵי שְׁבוּעַת פְּרֻשׁוֹת כִּי תִבְנֵא

י"ב אֶלּוּל - י"ח אֶלּוּל

שְׁנַת תַּשְׁע"ד

יום ראשון – י"ב אלול

[דף ל"א ע"א]

בְּהִדְא דְתַנִּי: "מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁבַחֲפִין זֶה מְחוּלָל עַל סְלַע שְׁבָבִים זֶה" – חִילָל. רַבֵּי יוֹסִי אָמַר: לֹא חִילָל. מֵאֵי טַעְמָא דְרַבֵּי יוֹסִי? שְׂאָם אָמַר עַל הַסְּלַע הַיְשָׁנָה וְעַל הַדִּינָר הַיָּשָׁן – שְׁחִילָל. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבֵּי יוֹסִי שְׂאָם אָמַר עַל הַסְּלַע שְׂאָטוּל מִיַּד בְּנֵי וְעַל הַדִּינָר שְׂאָטוּל מִיַּד בְּנֵי – שְׂלֹא חִילָל, שְׂלֹא הִיָּה בְּיָדוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

תַּפְּזֵן תַּנִּינֵן: הַמְּנִיחַ פִּירוֹת לְהִיּוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וְהִדְא מִתְּנִיתִין דְּלֹא בְּרַבֵּי יוֹסִי וּבְרַבֵּי שְׂמַעוֹן? אָמַר רַבֵּי זְעִירָא: תַּפְּזֵן – לְמַפְרְעוֹ נִתְקַלְקְלוּ. בְּרַם הָבֵא – מֵאוּבְדָן וְהִילָף נִתְקַלְקְלוּ.

[דף ל"א ע"ב]

תַּפְּזֵן תַּנִּינֵן: פְּרוּטָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שְׁנַפְלָה לְתוֹךְ הַפִּים, אִזּוּ שְׂאָמַר: "פְּרוּטָה בְּפִים זֶה הַקֹּדֶשׁ". תַּנְּא: עַל הָרֵאשׁוֹנָה – מְעַל בְּסַפֵּק. וְעַל

השנייה – מעל בודאי; דברי רבי עקיבא. וחקמים אומרים: על
בולן מעל בספק, ועל האחרונה מעל בודאי.

אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניא: הדיא דתימר – בשחיו עשר.
אבל אם היו שתים, על הראשונה – מעל בספק, ועל השנייה –
מעל בודאי.

רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן: מה בין האומר בבית,
מה בין האומר מן הבית? [באן – תלוי בהפרשה].

רבי שמעון בן לקיש אומר: אפילו הוציא את כל הבית – לא
ימעול! במה דתימר: למפרעו – טבל שתה, ואמר אוף הקא:
למפרעו – חולין הוציא! אלא: באן – תלוי בהפרשה.

אמר רבי יונה: באן ובאן – תלוי בהפרשה. נעשה באומר: "אל
יצא הבית תנה מידי פרוטה הקדש".

מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש! תמן הוא אומר: מועלין
בפרוטה לפי חשבון שלשה לוגין. והקא הוא אמר הכין! מן
דאצרכת ליה, חזר ופשטה.

יוֹם שְׁנֵי – י"ג אֱלוּל

[דף ל"ב ע"א]

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אֱלֵעָזָר: אָדָם עוֹמֵד מֵעֶרֶב שֶׁבֶת וְאוֹמֵר: "הֲרִי זוֹ תְרוּמָה לְמִחָר". וְאִין אָדָם עוֹמֵד וְאוֹמֵר: "הֲרִי זוֹ תְרוּמָה לְמִחָר".

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹז: אִין אָדָם עוֹמֵד מֵעֶרֶב שֶׁבֶת וְאוֹמֵר: "הֲרִי זוֹ תְרוּמָה לְמִחָר".

מִתְנַיִתִּין פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹז! לְגִין שְׁחַן מְבוּל יוֹם וּמִילָאָהּ מִן הַחֲבִית מַעֲשֵׂר טָבֵל.

אִם אָמַר: "הֲרִי זוֹ תְרוּמַת מַעֲשֵׂר" מְחַלֵּל, אָמַר: "הֲרִי זוֹ תְרוּמָה" – מְחַלֵּל.

אִם אָמַר: "הֲרִי זֶה עִירוּב" – לֹא אָמַר כְּלוּם! פֶּתַר לָהּ: לְשַׁעֲבַר.

וְהִתְנִי רַבִּי הִיֵּיא אוֹמֵר: אֵית לָךְ מִימַר לְשַׁעֲבַר? וְחֹזֵר בָּהּ.

הַלְקָה ה'

מתני' היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה – אומר: "שתי תאנים שאני עתיד להפריש – הרי הן תרומה. ועשרה – מעשר. ותשעה – מעשר שני".

היו דמאי – אומר: "מה שאני עתיד להפריש למחר – הרי הוא מעשר. ושאר מעשר – סמוך לו. זה שעשיתי מעשר – עשוי תרומת מעשר עליו, ומעשר שני – בצפוננו או בדרומו" ומחולק על המעות.

גמרא מיי בדין? מכבר לכשאפרישנה. הגע עצמך! שהיתה תרומה טהורה! מכבר לכשאוכלנה. הגע עצמך! שהיתה תרומה טמאה! מכבר לכשאניחנה בזוית.

תני: מטלטלה, אחד תרומה טהורה, ואחד תרומה טמאה.

אמר רבי זעירא: הדין אמרה: טבל שיש עליו תניי – מותר למטלטלה בשבת. כיצד הוא עושה? נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר.

[דף ל"ב ע"ב]

הַלְבָּה ו'

מתני' הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי בְּלִבְלוֹת שֶׁל טָבֵל, וְאָמַר: "מַעֲשָׂרוֹת שֶׁל זֶה בָּזוּ, וְשֶׁל זֶה בָּזוּ" הִרְאִישׁוֹנָה – מַעֲשָׂרוֹת. "מַעֲשָׂרוֹתֶיךָ מַעֲשָׂרוֹת בְּלִבְלָה בַּחֲבִירְתָּהּ" – קָרָא שָׁם.

גמרא וְתָנִי עָלָהּ: גּוֹמֵל מִן הַשְּׁנֵיִּיה שְׁתֵּי תַּאֲנִים, וְשָׁנִי עֲשׂוּרִין, וְעִישׂוּרוֹ שֶׁל עִישׂוֹר.

שְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא מִצֵּי תְּנִיתָהּ! אֵין יִסַּב הֲדָא לְעִשָׂר – צָרִיךְ מִיִּסַּב הֲדָא לְמֵאֵת. אֵין יִסַּב הֲדָא לְמֵאֵת – צָרִיךְ מִיִּסַּב הֲדָא לְאַלְפָּה. אֵין יִסַּב הֲדָא לְאַלְפָּה – צָרִיךְ מִיִּסַּב הֲדָא לְעִשָׂרָה אֲלָפִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר הֲנִינְיָה: עַל הִרְאִישׁוֹנָה – עוֹבֵר בַּעֲשָׂה. וְעַל הַשְּׁנֵיִּיה – בַּעֲשָׂה וְלֹא תַעֲשָׂה.

עַל הִרְאִישׁוֹנָה עוֹבֵר בַּעֲשָׂה – שֶׁקֶבַע שָׁנִי שְׁמוֹת בְּאַחַד. וְעַל הַשְּׁנֵיִּיה בַּעֲשָׂה וְלֹא תַעֲשָׂה – שֶׁקֶבַעוּ שָׁנִי שְׁמוֹת בְּאַחַד, וְשֶׁהִקָּדִים שָׁנִי שְׁפָרָאִישׁוֹנָה, לְרֵאשׁוֹן שְׁבַשְּׁנֵיִּיה.

אמר רבי אלעזר: דרבי מאיר היא! דרבי מאיר אמר: אין את תופס אלא ראשון ראשון בלבד.

תמן תנינן: "הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמים" – הרי זו תמורת עולה; דברי רבי מאיר.

אמר רבי יוסי: תוינן סברין מימר: מה פליגין רבי מאיר ורבנן? לאחר כדי דבור, אבל בתוך כדי דבור – לא. מן מה דאמר רבי אלעזר: רבי מאיר היא! הדיא אמרה: אפילו בתוך כדי דבור – אינו חוזר בו.

דתני: "מעשרותיהן מעשרות כלכלה בתכירתה" – קרא שם. מפני שקבע שני שמות כאחת, הא זה אחר זה – אין תופס אלא ראשון בלבד.

אמר רבי אבינא: מודה רבי מאיר לחכמים באומר: "בהמה זו תמורת שני זבחים אלו" – שחלו שניהם, מפני שקבע שני שמות כאחת. הא זה אחר זה – אין את תופש אלא ראשון ראשון בלבד.

ח _____ שְׁעוּרִים יוֹמִיִּים לְיָמֵי שְׁבוּעַ פְּרִשְׁתַּי כִּי תֵבֵא תִשְׁעִיד

לא בן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּשֵׁם רַב הוֹנָא: אָמַר: "זוֹ תְּמוּרַת עוֹלָה" – חוֹזֵר בּוֹ (אֶפֶילוֹ) בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר! כָּאֵן – בְּמַתְכוּוֹן לְפָחוֹת, כָּאֵן – בְּמַתְכוּוֹן לְהוֹסִיף.

אָמַר: "הֲרִי זֶה תְּרוּמָה" אֶפֶילוֹ בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר – אֵינֹ חוֹזֵר בּוֹ. אָדָם נִשְׁאָל עַל הַקְּדִישׁ, וְאֵין אָדָם נִשְׁאָל עַל תְּרוּמָתוֹ!

[דף ל"ג ע"א]

בִּיצֵד הוּא עוֹשָׂה? נוֹטֵל עֲשָׂרִים תְּאָנִים מֵאִיזָה מְהֵן שְׁיַרְצָה, וְכֹל עֲשָׂר דִּיפֹב – אֵית בְּהוֹן תְּרוּמַת מְעַשָּׂר.

עַד כְּדוֹן – בְּשׁוֹוֹת. הָיָה בְּזוֹ מֵאָה וּבְזוֹ מֵאָתִים, אִם לְשֵׁם מֵאָה – הוּא נוֹטֵל אַחַת עֲשָׂרָה. אִם לְשֵׁם מֵאָתִים – הוּא נוֹטֵל שְׁלֹשִׁים תְּאָנִים.

בזו מאָה וּבזוֹ אֶלְף, אִם לְשֵׁם מֵאָה הוּא נוּטֵל – נוּטֵל חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה.
 אִם לְשֵׁם אֶלְף הוּא נוּטֵל, אֲפִילוּ הוּא נוּטֵל אֶת כּוּלָּהּ – אֵינּוּ
 מְשָׁלִים!

מִי שֵׁיִשׁ לוֹ כַּלְכָּלָה וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְעֶשְׂרֵה – נוּטֵל שְׁנַי תִּישׁוּעִין,
 וְתִשׁוּעַ שֶׁל תִּישׁוּעַ, שֶׁהֵן עֶשֶׂר – מְעֵשֶׂר, וְתִשׁוּעַ – מְעֵשֶׂר שְׁנַי.

וַיֹּאמֶר: תִּשׁוּעַ עֶשְׂרֵה! אָמַר רַבִּי זְעִירָא: (מְשַׁלֵּי א) דְּבַרֵּי חֲכָמִים
 וְחִידוֹתֵם.

הַרוּצָה לְחֲכָמִים מֵאָה תֵּאֲנִים מְתוּקָנוֹת לְתוֹךְ בֵּיתוֹ – הֲרִי זֶה נוּטֵל
 עַל כָּל תֵּאֲנִה וְתֵאֲנִה שְׁנַי תִּישׁוּעִין, וְתִישׁוּעַ שֶׁל תִּישׁוּעַ, שֶׁהֵן
 עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ תֵּאֲנִים, אַרְבָּעָה אָמַר, וְתִישׁוּעַ שֶׁל תִּישׁוּעַ.

הַלְכָה ז'

מֵתַנִּי מֵאָה טָבֵל מֵאָה חוּלִין – נוּטֵל מֵאָה וְאַחַת.

מֵאָה טָבֵל מֵאָה מְעֵשֶׂר – נוּטֵל מֵאָה וְאַחַת.

מֵאָה חוּלִין מְתוּקָנִים מֵאָה מְעֵשֶׂר – נוּטֵל מֵאָה וְעֶשֶׂר.

[דף ל"ג ע"ב]

מֵאָה טָבֵל וְתִשְׁעִים מְעֵשֶׁר, תִּשְׁעִים טָבֵל וְשְׁמוֹנִים מְעֵשֶׁר – לֹא
הַפְסִיד בָּלוּם.

זֶה הַבְּלָל: כָּל זְמַן שֶׁהַטָּבֵל מְרוּבָה – לֹא הַפְסִיד בָּלוּם.

גמרא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: צְרִיךְ לְהִתְנַחֵם וְלֹאמַר: "אִם
טָבֵל עָלָה בְיָדִי – הוּא מְעֵשֶׁר, וְאִם מְעֵשֶׁר עָלָה בְיָדִי – הֲרִי הוּא
עֲשׂוּי תְרוּמַת מְעֵשֶׁר".

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: צְרִיךְ לְכַפּוֹל תְּנִיּוֹ וְלֹאמַר: "וְאִם לֹא – לֹא עֲשִׂיתִי
בָּלוּם!"

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵינִי צְרִיךְ לְכַפּוֹל תְּנִיּוֹ.

דִּין בְּדַעְתִּיהֶם, וְדִין בְּדַעְתִּיהֶם. דְּאִיתְּפַלְגִין: תְּרוּמַת שְׁנֵי פְּרָיִים בְּאַחַת
מִהֶן – רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: קִדְּשׁוּ מְדוּמְעִין. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ
אָמַר: לֹא קִדְּשׁוּ.

אָמַר רַבִּי מְנַא: מִזֶּה חוֹלְקִין עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְבֵי. דְּתַנִּי: מְעֵשֶׁר
טָבֵל שְׁנַתְעָרֵב בְּחוּלִין, אִם יֵשׁ לוֹ פְּרָנְסָה מִמָּקוֹם אַחֵר – מוֹצִיאֻ

לפי חשבון. ואם לאו, רבי אלעזר בן ערך אומר: יקרא לה שם לתרומת מעשר שבו. ויעלה באחד ומאה! אומר רבי בא בר ממל: תיפתר, בדברים שאין להן עלייה.

רבי הלל בן פזי בעי: ויפצע! אומר רבי יונה: מותר לפצע! לא בן תנינן: נתפצעו האגוזים – לשעבר, היא בתחילה – לא!

אמר רבי יונה: ביני מתניתין, כל זמן שהטבל מרובה על המעשר, עשר – לא הפסיד כלום.

רבי לוינטי בשם רבי יונה: כל טבל דאנן קיימינן הכא – טבל לראשון ולשני.

רבי אבהו אומר: איתפלגון רבי ורבי דוסתאי בי רבי ינאי, חד אומר: עושה אותה שני למקום אחר. וחרנא אומר: עושה כולו שני למקום אחר, ומפריש עליו ראשון למקום אחר.

מה נן קיימינן? מאה (טבל) מעשר, ותשעים (מעשר) טבל – נוטל תשעים ושתיים חסר עישור אחד. מאה (טבל) מעשר, ושמונים (מעשר) טבל – נוטל שמונים ושלוש חסר שני עשרונים. מוכן ותיקן – לפי חשבון.

הַלְכָה ח'

מתנני' מי שְׁהָיוּ לוֹ עֶשֶׂר שׁוֹרוֹת שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר כְּדֵי יוֹן, וְאָמַר:
"שׁוֹרָה תְּחִיצוּנָה אַחַת – מְעִשֵׁר", וְאֵינוֹ יָדוּעַ אִיזוֹ הִיא – נוֹטֵל
שְׁתֵּי תְּכִיזוֹת לוֹכְסֵן.

[דף ל"ד ע"א]

"תְּחִיצִי שׁוֹרָה תְּחִיצוּנָה אַחַת – מְעִשֵׁר", וְאֵין יָדוּעַ אִיזוֹ הִיא – נוֹטֵל
אַרְבַּע תְּכִיזוֹת מֵאַרְבַּע זְוִיזוֹת.

"שׁוֹרָה אַחַת – מְעִשֵׁר", וְאֵינוֹ יָדוּעַ אִיזוֹ הִיא – נוֹטֵל שׁוֹרָה אַחַת
לוֹכְסֵן.

"תְּחִיצִי שׁוֹרָה אַחַת – מְעִשֵׁר", וְאֵין יָדוּעַ אִיזוֹ הִיא – נוֹטֵל שְׁתֵּי
שׁוֹרוֹת לוֹכְסֵן.

”חצי חבית אחת – מעשר”, ואינו ידוע איזו היא – נוטל מכל חביות וחביות.

גמרא ויטול שתים! רבי כהן בשם רבנין דקיסרין: בשתפריש חציין ממקום אחר.

תני: היו לפניו שתי חביות, אחת של מעשר טבל טהור, ואחת של מעשר טבל טמא – הרי זה מביא שני לגינין, ונוטל מזו כדי תרומת מעשר משתיקה, ומזו כדי תרומת מעשר משתיקה. וחזור ומגביה את הלגינין ואומר: ”אם זהו טהור – הרי הוא עשיתי תרומת מעשר, ואם לאו – לא עשיתי בלום”. וחזור ועושה בן בשני, וטובל ושותה; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אינו טובל אלא לבסוף.

מאי טעמא דרבי? אני אומר: שמא שתה משקין טמאין תהילתה. ומאי טעמא דרבי אלעזר בי רבי שמעון? אני אומר: שמא שתה משקין טמאין בסוף.

הכל מודין בשותה משקין טמאין – שהוא אסור לוכל אפילו ספק תרומה. ספק משקין – כל עמא מודין שהוא מותר לוכל אפילו

תְּרוּמָה וְדָאֵי. אֵלֶּא בֶּן אֲנָן קַיִימִין בְּהִדָּא מְתַנִּיתִין, מֵאֵי טַעְמָא
דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן? מֵאַחַר שְׁעַל יְדֵי זֶה וְעַל יְדֵי זֶה
נִתְפָּרְרָה הַטּוּמְאָה – טַעוֹן טְבִילָה.

מַה טַּעְמָא דְּרַבִּי? שְׁלֵא יָבֵא לִידֵי רַבִּיעִית. וּמַה טַּעְמָא דְּרַבִּי
אֶלְעָזָר בֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן? בְּשׂוֹתָה פְּחוֹת מְרַבִּיעִית.

וְלִית לִיהּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁלֵא יָבֵא לִידֵי רַבִּיעִית?
אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֵּי רַבִּי בּוֹן: אֵינן לָךְ אֵלֶּא בְּהִדָּין פִּיתְרָא קַדְמָיָא,
דְּרַבִּי חֲשֵׁשׁ שְׁמָא שְׁתָּה מִשְׁקִין טְמֵאִין בְּתַחֲוִילָה, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֵּי
רַבִּי שְׁמַעוֹן חֲשֵׁשׁ שְׁמָא שְׁתָּה מִשְׁקִין טְמֵאִין בְּסוּף.

הִדְרָן עֲלֵךְ פֶּרֶק הַמְזֻמָּוִן וְסִלְיָא לָהּ מִסְכַּת דְּמָאֵי

הִדְרָן עֲלֵךְ מִסְכַּת דְּמָאֵי וְהִדְרָךְ עֲלֵן, דַּעְתָּן עֲלֵךְ מִסְכַּת דְּמָאֵי וְדַעְתָּךְ עֲלֵן,
לֹא נִתְנָשִׂי מִנָּךְ מִסְכַּת דְּמָאֵי וְלֹא תִתְנָשִׂי מִנִּי, לֹא בְּעֲלָמָא הִדְרִין וְלֹא בְּעֲלָמָא
דְּאֵתִי: (ג' פַּעֲמִים)

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּחֲא תוֹרְתְךָ אֲמְנוּתָנוּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְתַחֲא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא:

חֲנִינָא בְּרַ פֶּפֶּא. רְמִי בְּרַ פֶּפֶּא. נַחְמָן בְּרַ פֶּפֶּא. אַחָאֵי בְּרַ פֶּפֶּא. אַבָּא מְרִי בְּרַ
פֶּפֶּא. רַפְרָם בְּרַ פֶּפֶּא. רְכִישׁ בְּרַ פֶּפֶּא. סוּרְקָב בְּרַ פֶּפֶּא. אֲדָא בְּרַ פֶּפֶּא. דְּרוּ
בְּרַ פֶּפֶּא:

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְכִפְיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל,
וְנִהְיֶה כְּלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצֹאצְאֵינוּ וְצֹאצְאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ
וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ: מֵאִבֵּי תַחֲכַמְנֵי מִצּוֹתֶיךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִיד
בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁפַּח פְּקוּדֶיךָ, כִּי בָּם חִיֵּיתָנִי: בְּרוּךְ
אַתָּה יְיָ, לְמַדְנֵי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סְלַח וְעַד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשָּׁמַתָּ חֻלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית
הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שָׁמַתָּ חֻלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֵנוּ מְשֻׁפְּמִים וְהֵם
מְשֻׁפְּמִים. אָנוּ מְשֻׁפְּמִים לְדְבָרֵי תוֹרָה, וְהֵם מְשֻׁפְּמִים לְדְבָרִים בְּטָלִים.
אָנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים. אָנוּ עֹמְלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר, וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם
מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים. אָנוּ רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם
רְצִים לְבָאֵר שַׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֵם לְבָאֵר שַׁחַת, אֲנֹשֵׁי דְמִים
וּמְרָמָה לֹא יַחֲצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבֹטַח בְּךָ:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי, כְּשֶׁשׁ שְׁעוֹרְתָנִי לְסִיִּים מִסֶּכֶת דְּמָאֵי, כֵּן תַּעֲזְרֵנִי
לְהַתְּחִיל מִסֶּכֶתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרֵים וּלְסִיִּים, לְלִמּוּד וּלְלִמּוּד לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת
וּלְקִיָּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה:

וְזָכוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים וְתַלְמוּדֵי חֻכְמִים, יַעֲמוּד לִי וּלְזַרְעִי, שְׁלֹא
תִּמְוֶשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזַרְעֵי זַרְעֵי עַד עוֹלָם.

וְתַתְּקִים בִּי, בְּהַתְּחַלְּכֶךָ תַּנְּחָה אִתְּךָ, בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְהִקִּיצוֹת הִיא
תְּשִׁיחָךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יְמֶיךָ, וְיִוְסִיפוּ לְךָ שָׁנוֹת חַיִּים: אוֹרְךָ יָמִים בִּימְנֵהָ,
בְּשִׁמְאֻלָּה עֲשֶׂר וּכְבוֹד: יְיָ עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

יום חמישי – ט"ז אלול

בִּמְסַכַּת כְּלָאִים

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

מתני' תחטים והזנין – אינם כלאים זה בזה. השעורים ושבלת שועל, הכסמין והשיפון, הפול והספיר, והפרקדן והטפח, ופול הקבן והשעועית – אינם כלאים זה בזה.

גמרא כתיב (ויקרא יט, יט): שֶׁדֶךְ לֹא תִזְרַע בְּלֶאֱמִים. הייתי אומר: אפילו שני מיני חטים, ואפילו שני מיני שעורים.

(שם) בְּהִמָּתֵךְ לֹא תִרְבִּיעַ בְּלֶאֱמִים. הייתי אומר: אפילו שור שחור על גבי שור לבן, או שור לבן על גבי שחור.

(שם) ובגד בלאים שעטנו לא יעלה עליך. היתני אומר: אפילו שני מיני צמר, ואפילו שני מיני פשתים!

פירש בבגדים (דברים כב, יא): לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדיו. מה בלאי בגדים שאסרתי לך, שני מינין – לא זה מפין זה ולא זה מפין זה, אף בלאים שאסרתי לך בכל מקום – לא זה מפין זה ולא זה מפין זה.

החיטים והזנין – אינן בלאים זה בזה. הא עם השעורים – בלאים.

החיטים והזנין – אינן בלאים זה בזה. דבר שאינו אוכל הוינן מטעי ומתני בלאים!?

אמר רבי בא בר זבדא: שפן מקומות מקיימין אותן ליונים.

אמר רבי בא בר זבדא ברבי ליעזר? דתנינן תפון: המקיים קוצים בפנים – רבי ליעזר אומר: קידש. וחכמים אומרים: לא קידש. אמר רבי אבהו: טעמא דרבי ליעזר, שפן מקומות מקיימין אותן לגמלים, בערבא.

מה דְרַבְנִין סְבָרִין מִימַר? אִין מְקוֹמוֹת מְקַיְימִין אוֹתָן לְגַמְלִים
בְּעַרְבֵיא? וַיְבַדְקוּ! רַבְנִין אָמְרִין: מְקוֹם שְׁמַקְיָימִין אוֹתָן – אֲסוּרִין,
וּמְקוֹם שְׁאִין מְקַיְימִין אוֹתָן – מוֹתְרִין. מַה טַּעְמָא דְרַבֵּי לִיעֲזוֹר?
מִכִּין שְׁמַקְיָימִין אוֹתָן בְּמְקוֹם אֶחָד – נְאֻסוֹר מִיֵּן בְּכָל מְקוֹם
שֶׁהוּא.

וְלֹא רַבִּי בָּא בַר זְבִדָּא כְּרַבֵּי לִיעֲזוֹר? תַּפְּזֵן – אִין דְּרַף בְּנֵי אָדָם
לְהַבִּיא קוֹצִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם. בְּרַם הֵכָא – דְּרַף בְּנֵי אָדָם לְהַבִּיא
זוּנִין מִמְּקוֹם לְמְקוֹם.

מַעֲתָה, יְהוּ בְּלָאִים עִם תְּהַטִּים! אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מִיֵּן הַטִּין הֵם, אֲלֵא
שֶׁהַפִּירוֹת מְזוּנִין.

[דף א' ע"ב]

בְּהַדָּא דְתַנְיָ: וְלֹא תַזְנָה הָאָרֶץ (ויקרא יט, כט), מִיֵּבֶן – שֶׁהַפִּירוֹת
מְזוּנִין.

רַבִּי יַעֲקֹב בַר זְבִדִּי בְּעָא קוּמֵי רַבִּי יְרֵמְיָה: מַתְּנִיתִין דְּרַבֵּי
יִשְׁמַעְיָל בֵּי רַבִּי יוֹסִי? דְתַנְיָ: רַבִּי יִשְׁמַעְיָל בֵּי רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר
מִשּׁוּם אֲבִיו: תוֹרְמוֹן מִן תִּיִן עַל תְּחוּמוֹן אֲבָל לֹא מִן תְּחוּמוֹן עַל

תינו. עבר ותרם – תרומתו תרומה. רבי אומר: תינו ונחומין –
שני מינין הן, איין תורמין ולא מעשרין מזה על זה.

ותנה מסתפל ביה! אומר ליה: מה את מסתפל ביה? תבא לך
רצועה בכאן! תפון – למעשרות, וכאן – לכלאים.

אמר רבי יונה: הא בן תנה צריך מסתפל ביה! פד תוון רבנין
קדמאיי בעון מקיימא תדא מילתא, תוון מקיימין לה: תפון –
למעשרות, וכאן – לכלאים.

רבי יוסה בשם רבי יוחנן: כולחון – זוגות זוגות.

מה? על כל פירקא אתאמרת, או על תדא הלכתא?

מן מה דאמר רב: תמשה ירקות שאדם יוצא בהם ידי חובתו
בפסח – כולם מותרין לזרע בערוגה. ואמר: תדא דרב – פליגא
על רבי יוחנן! תדא אמרה: על כל פירקא איתאמרת.

רבא בשם רב: כולחון – זוגות זוגות. מחלפא שיטתיה דרב! תפון
הוא אמר: כולן – מין אחד, ותבא הוא אמר תבין!

לא דַּרְב אָמַר: בּוֹלֵן מִיַּן אַחַד, לֹא אָמַר אֱלֹא: מִיְּנֵי יַרְקוֹת הֵן, וְכוּלָּן מוֹתְרִין לִיִּזְרַע בְּעָרוּגָה.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי הֵיִיא בַר וּוּא: אֲשַׁבְּחוּן פְּתִיב עַל פִּינְקִסִּיהַ דְּרַבִּי הֲלֵל בֵּי רַבִּי אֱלֵם. רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי הֵיִיא בַר וּוּא: אֲשַׁבְּחוּן פְּתִיב עַל כּוֹתֵלָא דְּרַבִּי הֲלֵל בֵּי רַבִּי אֱלֵם. פִּילָה, פִּישׁוּנָה, גִּילְבוּנָה, מִילוֹתָה, סַרְפוּנָא, פְּסִילָתָה.

פִּינֵי מַתְנִיתָא: הֲלָבָן וְהַשְּׁעוּעִית.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹהַ שְּׁעוּעִית? שֶׁהִיא מְשַׁעֲשַׁעַת אֶת הַלֵּב וּמַחֲלֶקֶת אֶת בְּנֵי מִיעִים.

הֲלָכָה ב'

מַתְנֵי' הַקְּשׁוֹת וְהַמְּלַפְפוֹן – אֵינָם פְּלִאִים זֶה בָּזֶה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: פְּלִאִים.

חֲזֵרַת וְחֲזֵרַת גְּלוּן, עַלְשִׁין וְעַלְשֵׁי שְׂדֵה,

יום ששי – י"ז אלול

[דף ב' ע"א]

פְּרִיָּשִׁים פְּרִיָּשִׁי שְׂדֵה, פּוֹסְפֵּר וְכוּסְפֵּר שְׂדֵה, חֲרָדֵל וְחֲרָדֵל מִצָּרִי, וְדִלְעַת מִצָּרִית וְהֶרְמוּצָה, וּפּוֹל הַמִּצָּרִי וְהַחְרוּב – אֵינָם כְּלָאִים זֶה בָּזֶה.

גמרא אָמַר רַבִּי יוֹדֵן בַּר מְנַשֶּׁה: דִּבְרֵי חֲכָמִים, אָדָם נוֹטֵל מְעָה אַחַת מִפִּיטְמָה שֶׁל קִישׁוֹת וְנוֹטְעָה וְהִיא נַעֲשִׂית אַבְטִיחַ. אָדָם נוֹטֵל מְעָה אַחַת מִפִּיטְמָה שֶׁל אַבְטִיחַ וְנוֹטְעָה וְהִיא נַעֲשִׂית מִלְּפָפּוֹן.

רַבִּי יוֹדָה אֹמֵר: עֵיקְרוּ כְּלָאִים. אָדָם נוֹטֵל מְעָה אַחַת מִפִּיטְמָה שֶׁל אַבְטִיחַ, וּמְעָה אַחַת מִפִּיטְמָה שֶׁל תְּפוּחָה, וְנוֹתֵן בְּתוֹךְ גּוּמָא אַחַת, וְהוּן נִתְאַחֵז וְנַעֲשִׂין כְּלָאִים. לְפֹהם כֵּן צְוֹחִין לֵיהּ כְּלִישְׁנָא וְיִנְא: מוֹלְפָפּוֹן.

תְּקִישׁוֹת וְהֶאֱבִיחַ מַה אָמַר בָּהּ רַבֵּי יוֹדָה? נִשְׁמָעִינָה מִן הַדָּא:
תְּקִישׁוּאֵין וְהֶאֱבִיחֵין וְהַמְלַפְּנוֹת – אֵינֶן פְּלָאִים זֶה בְּזַת. רַבֵּי
יְהוּדָה אָמַר: פְּלָאִים.

נֶאֱמַר תְּקִישׁוּאֵין וְהַמְלַפְּפוֹן – אֵינֶן פְּלָאִים זֶה בְּזַת. הֶאֱבִיחַ
וְהַמְלַפְּפוֹן – אֵינֶן פְּלָאִים זֶה בְּזַת. רַבֵּי יוֹדָה אָמַר: פְּלָאִים.
תְּקִישׁוֹת וְהֶאֱבִיחַ – צְרִיכָה.

חֲזֵרַת וְחֲזֵרַת גְּלִיב. רַבֵּי הֲנַנְיָה אָמַר: תְּסַדִּיגְרוֹן [חֶסֶא דְאַגְרִין].
שְׁמַעוֹן בְּרִיהַ דְרַבֵּי אָבִי אָמַר: אֲנִטּוֹכִין. רַבֵּי יוֹסִי בִּי רַבֵּי בּוֹן אָמַר:
יְסִי חֲלִי.

עוֹלְשֵׁין – טְרוֹקְסִימוֹן.

עוֹלְשֵׁי חֲשָׁדָה – עוֹלְתֵין.

בְּרִיתֵין בְּרֵתֵי שְׁדָה – קַפְלוֹטִין.

דְּלַעַת מְצַרִית. מִתְּנִיתֵין [דְּלָא] דְרַבֵּי, אֵלָא פְּרַבֵּי נְחַמְיָה. דְּתַנִּי
בְּשֵׁם רַבֵּי נְחַמְיָה: דְּלַעַת אַרְמִית, הִיא דְּלַעַת מְצַרִית – פְּלָאִים עִם
הַיּוֹנִית, פְּלָאִים עִם הַרְמוּצָה.

וְהִרְמוּצָה. אָמַר רַבִּי חִינְנָא: כְּמִין דְּלַעַת כְּרָה הִיא, וְהֵן מְמַתְקִין
אוֹתָהּ בְּרִמּוּץ.

וְהִחְרוּב. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: כְּמִין פּוּל מְצָרִי, פְּרָסִי הוּא, וְקִצְצוּי דְמִין
לְחֻרוּבָה.

הַלְכָה ג'

מתני' הַלְפַת וְהַנְפּוּם, וְהַכְּרוּב וְהַתְּרוּכְתוֹר, הַתְּרָדִים וְהַלְעוּנִים –
אֵינָם פְּלֵאִים זֶה בְּזֶה.

הוֹסִיף רַבִּי עֲקִיבָא: הַשּׁוּם וְהַשּׁוּמְנִית, הַבְּצָל וְהַבְּצֻלָּצוּל, וְהַתְּרָמוּם
וְהַפְּלֹסְלוּם – אֵינָן פְּלֵאִים זֶה בְּזֶה.

גמרא הַלְפַת וְהַנְפּוּם, הַכְּרוּב, וְהַתְּרוּכְתוֹר – כְּרוּב דְקִיק.

הַתְּרָדִין וְהַלְעוּנִין – הַמְעוּיִין.

הוֹסִיף רַבִּי עֲקִיבָה: הַשּׁוּם וְהַשּׁוּמְנִית – תּוּמְנִיתָה.

הַבְּצָל וְהַבְּצֻלָּצוּל – פְּלִלְגוּלָה.

הַתְּרָמוּם וְהַפְּלֹסְלוּם – פְּרִמוּעָה, וְאֵין פְּלֵאִים זֶה בְּזֶה.

הַלְכָה ד'

מתני' וּבְאֵילָן, הָאֲגָסִין וְהַקְרוֹסְמָלִין, וְהַפְּרִישִׁים וְהַעֲזָרָדִים –
אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזֶה. הַתְּפוּחַ וְהַחֲזָרָה, וְהַפְּרָסְקִין וְהַשְּׁקָדִין, הַשִּׁיזְפוּן
וְהַרְיָמִין, אֵף עַל פִּי שְׂדוּמִין זֶה לָזֶה – כְּלָאִים זֶה בְּזֶה.

גמרא פְּרִישִׁין – אָמַר רַבִּי יוֹנָה: אֶסְפְּרֶלְגִין. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמֵן
פְּרִישִׁין? שְׂאִין לָהּ מִיֵּן אֵילָן פְּרִישׁ לְקַדְרָה אֵלָּא מִיֵּן זֶה בְּלִבָּד.

שְׁלֶמֶן בַּר לָוִי אַחֲוֵי דְזִבְדִּי בַר לָוִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לָוִי: כּוּלְהוֹן
– זּוּגוֹת זּוּגוֹת. רַב אָמַר: כּוּלְהוֹן – מִיֵּן אֶחָד. מִתְּנִיתִין פְּלִיגָא עַל
רַב, דְּתַנִּי: אֵף

[דף ב' ע"ב]

הַבְּכִיִּים.

הַתִּיב רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹז: וְהַתְּנִי: אֵף הַרוֹגְגִינִים.

בְּשׁוּקֵי שְׁל צִיפּוֹרִין הָיוּ מְרַבִּיבִין קְרוֹסְמָלִין עַל גְּבֵי אֲגָס. רָאִם
תְּלִמִיד אֶחָד, אָמַר לָתֵן: אֲסוּרִים אַתֶּם! הֲלָכּוּ וְקִצְצוּם. וּבָאוּ וְשִׂאֵלוּ

ביבנה. אמר להן: מי שפגע בכם – מתלמידי בית שמאי תוי, לא
אמרו אלא קרוסטימיל על גבי אגס, הא אגס על גבי חיזר – לא.

בתחום אריח היו מרפיבין תפוח על גבי חיזר. ובא תלמיד אחד,
אמר להן: אסורין אתם! הלקו וקצצום. ובאו ושאלו ביבנה. אמר
להן: יפה אמר התלמיד. לא אמר אלא התפוח על גבי חיזר, הא
חיזר על גבי אגס – לא! מה דהוה עיבדא תוה עיבדא.

תני: גוי שהרפיב אגוז על גבי פרסק, אף על פי שאין ישראל
רשאי לעשות בן – נוטל ממנו ייחור והולף ונוטע במקום אחר.
מה נפק מינהון? קדריה פרסקיה.

הרפיב תריד על גבי דרבון, אף על פי שאין ישראל רשאי
לעשות בן – נוטל הימינו זרע, והולף וזורע במקום אחר. מה נפק
מינהון? פורכי לבנון.

זרגון ולפת, מה נפק מינהון? פטר פיטרא.

סיליגון לוזון ובוטמין, מה נפק מביניהון? פיסטקין. זיתין ורימון
[ורמין] מה נפק מביניהון? שיזפין.

הַלְּכָה ה'

מתני' הַצָּנוּן וְהַנָּפוּם, הַחֲרָדֵל וְהַלְּפָסֶן, וְדֹלְעַת יוֹנִית עִם הַמְּצָרִית
וְהַרְמוּצָה, אָף עַל פִּי שְׂדוּמִין זֶה לָזֶה – כְּלָאִים זֶה בְּזֶה.

גמרא אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: יֵשׁ מִהֶן שֶׁהֵילְכוּ אַחַר הַפְּרִי, וְיֵשׁ מִהֶן
שֶׁהֵילְכוּ אַחַר הָעֵלִין. הַלְּפַת וְהַצָּנוּן – הֵילְכוּ בְּהֵן אַחַר הַפְּרִי.
הַלְּפַת וְהַנָּפוּם – הֵילְכוּ בְּהֵן אַחַר הָעֵלִין.

הַתִּיבוּן: הֲרֵי צָנוּן וְנָפוּם, הֲרֵי פְרִי דוּמָה, וְהָעֵלִין דוּמִין, וְתִימַר
כְּלָאִים? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: בְּזֶה הֵילְכוּ בְּהֵן אַחַר טַעַם הַפְּרִי.

הַלְּכָה ו'

מתני' הַזֹּאֵב וְהַכֶּלֶב, כְּלָב חֲכַפְרִי וְחַשׂוּעֵל, הָעֵזִים וְהַצְּבָאִים,
הַיְעָלִים וְהַרְחֵלִים, הַפּוּם וְהַפְּרָד, הַפְּרָד וְהַחֲמוֹר, הַחֲמוֹר וְהָעֶרְוֹד,
אָף עַל פִּי שְׂדוּמִין זֶה לָזֶה – כְּלָאִים זֶה בְּזֶה.

גמרא הָא כְּלָב עִם כְּלָב כּוּפְרִין – אֵינָן כְּלָאִים. וְדָלָא כְּרַבִּי
מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: כְּלָאִים. אָף עַל גַּב דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר:

בְּלֵב – מִיִּן בְּהֵמָה, מוֹדָה בְּכֵלֵב כּוּפְרֵי שְׁהוּא מִיִּן חַיָּה. הָא בְּלֵב
עִם בְּלֵב כּוּפְרֵי, עַל דְּעֵתִיָּה דְרַבִּי מֵאִיר – בְּלֵאִים.

עוֹף – לֹא תִנִּיתָה! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵייתִיתָה מִן דְּבַר דְּלִיָּה:
תִּרְנַגּוּל עִם הַפִּיסְיוֹנִי, תִּרְנַגּוּל עִם הַפּוֹוֹם, אַף עַל פִּי שְׂדוּמִין זֶה

[דף ג' ע"א]

לָזָה – בְּלֵאִים זֶה בְּזָה.

רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מִשְׁנָה שְׁלִימָה שְׁנָה לָנוּ רַבִּי, וְכֵן חַיָּה
וְעוֹף בִּיּוֹצֵא בְּהָן!

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: צָרְכָה לְהֵדָא דְרַבִּי יוֹחָנָן, תִּנִּינָן הֲבָא חַיָּה
וּפְרִשְׁנָתָה תַּמּוֹן. תִּנִּינָן בְּהֵמָה הֲבָא, וּפְרִשְׁנָתָה תַּמּוֹן. עוֹף – תִּנִּיתָה
תַּמּוֹן, אֲתָא וּפְרִשְׁנָתָה הֲבָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וַיֵּאוֹת! בָּא לְהוֹדִיעָךְ שְׁהַעוֹף אָסוּר בְּכֵלֵאִים.

רבי ירמיה אָמַר: בְּהִנָּה שָׁאֵל לְרִישׁ לְקִישׁ, הַמְּרַבֵּיעַ בְּחַיִּוֹת הַיָּם
מֵהוּ? אָמַר לֵיהּ: עוֹד הֵן בְּתִיב בְּהֵן לְמִינֵיהוּ.

רבי אחא לא אָמַר בֵּן. אֵלֵּא הוּהּ אָמַר רבי אחא בְּשֵׁם רִישׁ לְקִישׁ:
כֹּל שֶׁכְּתוּב בּוֹ לְמִינֵיהוּ – כְּלָאִים נוֹהֵג בּוֹ. וְעַל זֶה הִתִּיב בְּהִנָּה,
הָרִי חַיִּית הַיָּם, הָרִי כְּתִיב בְּהֵן לְמִינֵיהוּ, מֵעַתָּה, כְּלָאִים נוֹהֵג
בְּהֵן?!

אָמַר רבי יוסי בִּי רבי בון: הֲכָא פָּרַם בְּהִנָּה מְצוּדְתִיהָ עַל רִישׁ
לְקִישׁ וְצַדִּיָּה.

אָמַר רבי יונה: יָכוֹל אֲנָה פִּתְרָ לָהּ: מִשּׁוּם מְנַחֵיג. מִיִּתִּי חוּט
וְקַטֵּר בְּאוּדְנִיהָ דְלְכִיסָא וּבְאוּדְנִיהָ דִּירִיקָא, וְאִינוּן שְׂיִפִּין דִּין עִם
דִּין וּמְזַרְעִין.

הַלְּבָה ז'

מִתְנִי' אִין מְבִיאִין אֵילָן בְּאֵילָן, יָרֵק בְּיָרֵק, וְלֹא אֵילָן בְּיָרֵק, וְלֹא
יָרֵק בְּאֵילָן.

רבי יהודה מִתִּיר יָרֵק בְּאֵילָן.

גמרא מחלפה שיטתיה דרבי יודה! תמן הוא אומר, נוטל הוא אדם מעה אחת מפיטמה של אבטיה, ומעה אחת מפיטמו של תפוח, ונותנן לתוך גומא אחת, והן מתאחזין ונעשין בלאים. וכא הוא אומר הכין!

תמן – על ידי שהוא נותן זה בצד זה – הן מתאחזין ונעשין בלאים. ברם הכא – ירק באילן הוא.

[דף ג' ע"ב]

תני: מניין שאין מרביבין עץ סרק על גבי עץ מאכל, ולא עץ מאכל על גבי עץ מאכל? מין בשאינו מינו, מניין? תלמוד לומר (ויקרא יח): **את חקתי תשמרו.**

רבי יונה, רבי לעזר בשם פהנא: דרבי לעזר היא! משום חוקים שחקקתי בעולמי.

מעתה, אסור לאדם הראשון!

רבי יוסי בשם רבי הילא: דברי הכל היא, משום חוקים שחקקתי בעולמי.

מעֵתָה, אִסּוּר לְהִרְפּוּי תְּאִינָה שְׁחוּרָה עַל גְּבִי תְּאִינָה לְבִנְתָּ! אָמַר
רַבִּי אֲבִינָן: וְלֹא מִפְּלֵאֵי הַבְּגָדִים לְמַדְתָּ, מִדָּה פְּלֵאֵי בְּגָדִים שְׂאִסְרֵתִי
לָךְ – שְׁנֵי מִינֵי, לֹא זֶה מִפְּיֵן זֶה וְלֹא זֶה מִפְּיֵן זֶה. אִם פְּלֵאִים
שְׂאִסְרֵתִי לָךְ בְּכָל מְקוֹם – לֹא זֶה מִפְּיֵן זֶה וְלֹא זֶה מִפְּיֵן זֶה

תְּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי לְעֶזְרָה: מוֹתֵר הוּא גּוֹי לְזוֹרֵעַ וְלִלְבוּשׁ פְּלֵאִים. אֲבָל
לֹא לְהִרְבִּיעַ בְּהִמְתּוֹ פְּלֵאִים, וְלֹא לְהִרְפּוּי אֵילָנוֹ פְּלֵאִים. לְמָה?
מִפְּנֵי שְׂבִתוֹב בְּהֵן (בראשית א, יא, כה) לְמִינֵיהֶן.

וְהֵרִי דְשִׁאֵן כְּתִיב בְּהֵן (שם יב) לְמִינֵיהֶן! אֵין כְּתִיב בְּצִוּוֵי אֵלָא
בְּהוֹצָאָה.

וְאִם בֵּן לְמָה נִתְקַלְלָה הָאָרֶץ? רַבִּי יוֹדֵן בַּר שְׁלֹום אָמַר: עַל יְדֵי
שְׂעִבְרָה עַל גְּזוּרֹתֶיהָ שֶׁל חֲקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּדְשֵׂא הָאָרֶץ דְשֵׂא
עֵשֶׂב מְזֻרֵיעַ זֶרַע וְעֵץ פְּרִי. וְהִיא לֹא עֲשֵׂת אֵלָא וְתוֹצֵא הָאָרֶץ
דְשֵׂא עֵשֶׂב מְזֻרֵיעַ זֶרַע לְמִינֵיהוּ.

רַבִּי פִּינְחָס אָמַר: שְׂמֻחָה בְּצִוּוֵיהָ וְהוֹסִיפָה אֵילָנֵי סָרְקָ.

על דעתיה דרבי יודן בר שלום – יפה נתקללה הארץ. על דעתיה דרבי פינחס – למה נתקללה הארץ? באינש דאמר: ליט בינא דבן איינק.

ואתיא ביי רבי נתן: שלשה נכנסו לדין, וארבעה יצאו מקולליו, ארוהה האדמה בעבורך.

עד כדון לית פתיב אלא: בהמתך לא תרביע בלאים. עוף מנין? אית תניי תני: מאת חוקותי תשמורו. ואית תני: מבהמתך לא תרביע בלאים.

הרביב אילן והרביע עוף, מאן דאמר מחקותי תשמורו – תייב שתים. מאן דאמר מבהמתך לא תרביע – אינו תייב אלא אחת.

שהרביב אילן והרביע עוף מאן דאמר מחקותי תשמורו – תייב שתים. מאן דאמר מבהמתך לא תרביע בלאים – אינו תייב אלא אחת.

בְּשֶׁהֲרַבִּיעַ בְּהִמָּה וְהֲרַבִּיעַ עוֹף, מֵאֵן דָּאָמַר מִחֻקוֹתַי תִּשְׁמְרוּ –
אֵינֶנּוּ חַיִּיב אֵלָּא אַחַת. מֵאֵן דָּאָמַר מִבְּהֻמַּתְדָּ לֹא תִרְבִּיעַ בְּלֵאִים –
חַיִּיב שְׁתִּים.

תַּנִּי: אֵינֶן מְרַבִּיבִין זֵיתִים בְּרֶכֶב שֶׁל תְּמֹרֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אֵילָן
בְּאֵילָן.

רַבִּי יוֹדֵן בְּעֵי: וְלִית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי לְוִי? (תהלים קכח) אֲשַׁתְּדָּ
בְּגִפֶן פְּרִיָּה בִּירְבְּתֵי בֵיתָדָּ, בְּנִיף בְּשִׁתִּילֵי זֵיתִים סְבִיב
לְשַׁלְּחָנָדָּ. מַה זֵיתִים – אֵינֶן בְּהֵן הֲרַבְּבָה, אִם

